

241
råtta. Förbiudandes här medh allom them/ som för
Wår skul wele och skole göra och låta/ at tilfoga them i
någon måtto här emoot hinder eller försång/ så fårt
hwarjom och enom är at vndwijfa Wår hämd och wre-
de. Actum på Wårt Konglige Slott Stockholm Den
n. Augusti, Anno 1651.

CHRISTINA.

Kongl. May: til Swertigel

Förordning

Om Myntet.

Anno M. DC. LIII.

STOCKHOLM,

Tryckt hos Heinrich Keyser.

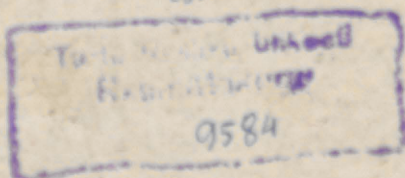

Sij Christina

medh Gudz Nåde /
Sweriges / Gøthes och
Wändes Drottning /
Stoorsfurstinna til Fin-

land / Hertiginna vthi Esiland / Carelen / Brehmen /
Verden / Stettin / Pommern / Cassuben och Wenden /
Furstinna til Rügen / Frw öfwer Ingermanland och
Wismar. Göre witterligt / at ändoch Wij hafwe år
1645. til at förefomma och afhjelpa den oluckheet medh
Myntet / och ens och annors egenwillige siegrande af
Riksz Daler och andre fremmande Mynte Sorter öfwer
thess wärde / låtit fatta och af Trycket vthgå en Ord-
ning och öppet Placat, huruledes och hwadh Mynt
här i Riket i Handel och Wandel brukeligt och gängse
wara skulle / sättiandes alt på Vårt eget Sölfsvermynt
och thet valverandes effter sitt rätta wärde emot Riksz
daleren / men låtandes Vårt Kopparmynt sitt lopp /
i förhoppning / at thet sigh sielfe medh tiden sättia och
til sitt förordnade wärde länckia skulle / så och sielfwe
Riksz dalern / såsom förmedelsi en allmen bewillning
gifwit sitt pris i Opbörd och Btgiffst effter närwaran-
de

267. A

de tidslopp: Och thetta alt til den ånde/ at alle Wäre
trogne Undersåthere/ sampt alle andre vthi Wårt
Rike och theß vnderligglande Provincier skulle sigh
effter ber.^{de} Ordning/ såsom then ther i sigh sielff är
helsosam/ och på godh stål funderat/ hörsamligst rått
ta/ och then behörligen i acht taga; Doch lijkväl
effter Wij nu icke vthan stort misshagh och förtreec
spörte och förtimme/ huru såsom merb.^{te} Placat blifs
wer förmedels en hoop egenmyttige Menniskors skade
lige och oloflige praktiker öfwerträdte/ serdeles ther vthi
innan/ at the sigh så en som annan tids vnderstå och
fördrifsta vthgifs wa och vpbära Riksdalaren öfwer
sitt rätte priss och värde/ in på 16. Marsch Koppar
mynt/ och af somblige wäl mehra och högre/ thet i sigh
sielffe icke allenast heelt är ofrålig/ vthan hafwer och
satt Myntet och valoren vthi en sådan confusion och
orichtigheet/ at alle Liffnödhorffter äre nu öfwermått
ton opsatte och stegrade wordne/ at den gemene Man
är der igenom märckeligen besvärat och förarmat
blefwen/ hwilket Oss inthet lengre ståår til at lyda/
eller låta ostraffat. Wij hafwe fördenstull för en
högh nödhorffte och helsosamligen erachtat åstwanb.
Wårt förrige Mynte Placat at öfwerfij/ och åter på
mynt af Trycket låta vthgå/ frång och alswarligen bruk
dandes och besallandes/ at effter thet är theme tids
så och Rikssens och Wäre Undersåtheres wälstånd
och Commerciernes förkofring och lopp tillämpat/ thet

146.
thet fördenstull alle Wäre Undersåthere/ jemtväl och
alle andre/ som Oss medh hörsamheet äre tilbundne/
at the thet obrokligen hålla och effterkomma/ aldeles
som thet vthi efftersöliande Puncter vthtryckeligen
förmålt är.

I.

För si wele Wij/ at Wårt och Wäre Försäders Guld/
Sölfrer och Kopparmynt/ skall gå och gälla öfwer
hele Wårt Rike Sverige och theß vnderligglande
Provincier; Tagas och gifs wa af alle Wäre Underså
there/ så och här handlandes eller wistandes fremman
de/ vthi theras rätte värde/ och såsom här effter föllier.
Sedan så stole och gode och wichtige Riksdaler hele/
halfrer och orther/ så wijsda the effter Komerske Riksz
Myntordning slagne äre/ för traffiquens stull i Nabo
skapet gille och gångse warda: Så och store Guld/
sorter, enkannerligen wichtige och oförsalskade Portu
galöser/ Rosenobler/ Engellotter och Ducater i lika
måtto tagas och vthgifs wa måge/ vthi sin rätte priss
och värde. Alt annat fremmande Mynt/ chwadh
namn thet hafwer/ som fiärran eller i Naboskapet
slaget är/ skall hwarken i Wäre/ eller Wäre gode
Måns af Ridderskapet vpbörder anammat/ eller i
Köpenkap/ Handel och Wandel gälla eller brukat blifs
wa; Vthan then thet hafwer eller öfwerkommer/
åge thet för brutit Sölfrer eller Pajement/ och ther
han thet bår på Wårt Mynt/ skall honom theß rätte
A ij Sölfr

Sölfrwerwärde medh wårt Mynt betalt warda ;
 Eller ther han seer sigh annorslades at görader mehra
 gagn medh / hafwe tilstånd at söhra thet af Rysket.
 Och ändoch Wij thetta således wele hållit och effter
 kommit hafwa ; Enskwål hafwe Wij thetta så wisda
 welat limitera på Wäre Grenker emot Pohlen och
 Ryskland / at för the starkke traffiquer skull / som i Riga
 och Dorpt vthur Littowen / hwijt Ryskland och Chur-
 land / och på Narfwen / Nyen / Rexholm och Dorpt
 vthur Ryskland och Muskow drifwes / thet Polniste
 Mynt vthi Riiga och Dorpt / sampt omligglande Flä-
 ker / och thet Rysket i Narfwe / Nyen / Rexholm och Dorpt
 i sitt råtta wärde gå och gälla / och åther tådan til
 respectivē Littowen / hwijt Ryskland / Churland / Rys-
 land eller Muskow söhras må och kan / thetne Artikel
 ellesi i andre mätto oförkränkt.

I I.

Alle Contracter / här rörandes af Låhn / Wäxel / Kö-
 penskap / eller andre Handlingar skole förden skul måge
 göras och slutas på förbe. Guld Sorter / Wårt Sölfr-
 wermynt / Ryskdaler in specie och Wårt Koppar-
 mynt / medh sådan stål / at hwadh som på Wäxel
 är handlat / remitterat eller dragit / det betales och full-
 göras efter wäxelrätt. Thet som är medh win och
 witne vthi råtte Penningar lånt och godwilligen för-
 sträckt / vthan eller på Interesse / och til samme vthlån-
 te Mynte Sort / at betalas och fullgöras förstrifwit / thet
 skal

skal i Capital och Interestet / så framt samme Mynte
 Sort är til fångs / medh förestrefue specie Mynt betalt
 och fullgiordt warda. Men så framt then förestref-
 ne Penninge eller Mynte Sort icke wore til fångs / och
 thet af samme Orts Magistrat sannades / då betalas
 och fullgöres Lånet medh gängse Mynt / så Capitalet
 som Interestet. All annan Handel och Wandel / Köpen-
 skap och ther af förorsakade Contracter / Räkningar /
 Förstrifningar / måge siellas fritt och saaklööst på thes-
 se trenne Mynte Sorter / som äre wårt Sölfrwermynt /
 Kopparmynt och Ryskdaler in specie / och effter gjorde
 Löfften och Contract betalas.

III.

På thet nu hwar och en må weta / huru thet ena
 Myntet emoth thet andra gifwas och tagas skal / tå
 är ther hån af Oss sedt / medh Myntet således förord-
 nat / at Wij wele / at Wäre gode Män och Underså-
 there / så och andre hoos Oss wistandes sigh råtta skole /
 nemligen / vthi Wårt Sölfrwermynt / at otta Dre eller
 Runsincke göra en Swenskt Marek / fyra Marek eller
 trettio två Dre eller Runsincke / göra en Swenskt
 Daler / och sex Marek eller fyrtio otta Dre eller Run-
 sincker / göra en Ryskdaler in specie / och således skole
 dee emoth hwar andre anammas och gifwas. Vthi
 Kopparmynt hafwe Wij funnit gott / at föllia thet
 gemene loppet / som nu allmenneligen är å gång hoos
 högh och låg / fattigh och rijk / och alle Landz Währur /
 Tien

Tienste. Dagz wårcken och arbete hafwe satt sigh effter;
nemligen/ at ett Sölswer Runsincke galler och betalas
medh fem Fyrekör / eller som thet i gemen kallas/ medh
halfridie Öre Kopparmynt; En Swenskt Sölswer
Marck medh tijo öre rätteligen at sälja/ eller effter ge-
mene ordseden/ medh tiugu öre Kopparmynt; En
Swenskt Sölswer Daler eller fyra Marcksincken medh
fyra tijo öre/ eller effter gement sätt at kalla medh otto-
tijo öre eller tije Marck Kopparmynt; Och en Riksdaler
in specie medh sex Marcker Sölswermynnt eller
sex tijo rätt öre/ eller såsom thet i gemen heter/ Ett huns-
drade tiugu öre/ eller fempton Marcker Kopparmynt;
At således en Riksdaler kan och skall giswas och ana-
mmas emoth sex Marck Sölswer Mynt/ och fempton
Marck Kopparmynt / och thet ena Mynttet medh
thet andra således wäxlat och betalt blifwa; Och thet
än så hände/ at Kopparen reesie och begärligare blef-
we/ så må Kopparmynt för en Wahra passera/ men
vthi Kööp och Sål/ så och thet dagelige lefwernet
icke annorlunda gälla och gå/ än sagt är.

I V.

Belangande de dångse Guld Sorter/ medan the icke
medh någon myckenheet äre hiit inkomne/ låte Wij
dem för denne gång ovalverade/ och til vthgifswarens
och anammarens fördelning/ intil des Wij hafwe
tjdh något wist thet öfwer at förordna/ allenast at
the äre wichtige och oförfalskade/ och at thet tilbörigen
lys opå.

V.

Effter och vnder Riksdalers namn och steen/ äth-
stillige grofwe Myntesorter af Sölswer inföhras i
Riket/ som doch des wårde icke vthbringa/ som är
Sölswer Cronor/ Gyllen och flere slyke/ anten odugse
eller afringare wårde; Thersföre at vndwiska och föres-
komma Wåre Vndersätheres skada/ hafwe Wij låtit
på desse förnemligaste Sorter och som måst hiit föhras/
göra en förteckning/ at i tjdh wårna Wåre gode Mån
och Vndersäthere före; Och thet dem sedan någre
sådane förekomma / the höre och til hwem the wele/
tå giswe Wij them som sådane tilbjudas/ tilstånd/ at
låta klippa dem sönder/ och sedan må äganden anten
båra dem på Myntet/ och låte sigh them thet betalas/
effter som the kunne wårde wara / och såsom brutit
Sölswer/ eller föhra dem hwart them tackes.

VI.

Alle Wåre Försäders/ serdeles Wår högtåhrade
Ettelike Fåre Farsaders och Hersaders slagne fyra
Marck och en Marcksincken / fast thet vthi en liten
difference finnes/ skole lika gälla medh Wåre/ och alle-
städes för lika vpburne och kände warda.

VII.

Och på det Wåre Vndersäthere / enkannerligen
Borgerskapet som medh Handelen omgås/ icke måge
för Wår Vthull skul beswåras medh inwärlingen af
Riksdaler in specie/ och thet igenom anten tvingas
at

at gifwa på honom opgåldt/ eller ellest bruka thet för
 ptætext / så wile Wi här medh efterlåta och gifwa
 dem fritt at betala Betsullen medh Wårt Sölswermynnt
 i grofwe Sorter / nemligen i en Marekshycken /
 två Marekshycken / fyra Marekshycken eller högre /
 räknandes sex Marek på Riksdaleren / och en tjiende
 deel ther off medh Wårt smått Sölswermynnt i Runds
 hycken och Drer. Ther och någon ljdeligare faller/
 medh gode Riksdaler in Specie Betsullen at erläggia /
 så må thet honom fritt och obehindrat stånda / å sette
 pris / men Intullen af alle inkommande Währur / skal
 medh Riksdaler in Specie / på förordnade orter erlagt
 och betalt warda.

VIII.

Thetta hafwe Wi / som förestifwit står / siad gat och
 förordnat / och wile / at af alle Wäre Tjenare / Opbördz
 och Embetsmän / så och af Wäre gode Män af Ridders
 skapet och Adelen / samt deras Tjenare och Opbördz
 män / i lika måtto af andre Wäre Undersåthere i ge
 meen och i synnerheet achta och observeras skal / så at
 hwarken Wi och Cronan / eller någon annan i opbörd
 och vthgiffte kommer til kort och på skada. Och såsom
 nu Riksdaleren så wäl som Kopparmynntet är satt och
 valverat efter des marek gång / och Wårt gode Swenske
 Sölswermynnt / på hwilket Wäre och alle andres Int
 komster sigh grunda och äre ther efter sette / En wile
 Wi och / at alle Contracter, Arender och annat slykt
 ther

ther efter fattas och reduceras skal ; Alle Wäre Op
 bördz der efter rättas ; Hwad som in Specie medh
 Sölswermynnt blifwer betalt / räknas såsom sagt år/
 och thet år slagit före ; Hwad som erlägges i Riksz
 daler eller Kopparmynnt / räknas efter förestreffne
 wärdering i thet tridie Puncten ; Bryter någon här
 emot i en eller annan måtto / enklammerligen sigh vn
 derstår eller fördrijs / at vthi något förwärlande taga
 mehra för Riksdaleren / eller i gäld och skuldz betalning
 honom högre vthgifwa / än som femton Marek Kop
 parmynnt / den skal vthan all Nåd / oachtat choo han
 och år / blifwa allena straffat / och hafwa förwärlat
 så många Penningar / som han öfwer denne Wår
 Ordning och gjorde valuation anten i be: förwärling
 eller betalning vthgifwit hafwer. Der af Angifwaren
 skal niuta en halffpart / och den andre halffparten kom
 ma til Barnhuset här i Stockholm / och lika så i de
 andre Städer til Hospitalerne dersammestades.

IX.

Der någon Wår betienter / som hafwer Wäre och
 Chronones Penningemedel vnder händerne / och
 bör swara för opbörd och vthgiffte / befinnes at haf
 wa vthgifwit / eller här efter warder vthgifwandes
 eller förwärlandes Riksdaleren högre / än som til fem
 ton Marek Kopparmynnt eller sex Marek Sölswerm
 mynt / och ther medh sökt / eller söktandes warder sin
 egen fordeel och profijt til Wår och Rikshens skada / den
 sam

samne skal/ ther det honom skäligen betwifas kan/
dragas för Rätta/ och icke allenast böta så mycket som
honom kan öfwerhagas/ at hafwa öfwertrådt Wäre
af Trycket vthgågne Mynte Placater/ vthan och sät-
tias ifrån En. betet/ och Böterne delas/ som här öfwan-
bemålt är.

X.

I lijka måtto skal hållas medh alle Compagnie-
betiente/ på det at sådan Rikssens frätande skada medh
full alfwär må kunna förekommen och hemmat blifwa.
Wi befale förthen skul här medh alfwärligen och sirän-
gelligen/ alle Wäre Embet/ och Befalningzmän/ högre
och lägre/ serdeles Wår Riksz Skattemästare / Öfwer
Ståthållare / Cammer Råd / Landzhöfdingar /
Fougdar / Befalningzmän / Tullförwaltare / Mynte-
mästare / Borgmästare och Rådhyman i Städerne / som
anten äre vnder Öf och Chronan besitte och Öf
medh hörsamheet tilbundne/ eller här wisas och driff-
wa deras handel och närhing/ at thesse rätte sigh här
efter/ widh be: Straff till gdrandes/ och the som weders-
böde hafwa ther skarp opsicht medh och thet vthan
försumelse executera / så lårt hwarion och enom är
Wår Heimbd och Wredhe at vndwiska. Til yttermera
wisio/ hafwe Wi detta medh Wår egen Hand vnder-
skrifwit/ och witterligen lätit sätta Wårt Secret här
edan före, Datum Stockholm/ den 14. Aprilis
Anno 1653.

CHRISTINA.

Sweriges Rikses Ständers

21. 150.

Beslut

Som aff them enhälligen giordes på then
Allmänne Riksdagh som hölts i Stockholm / then
25. Junij Åhr M. D C. LV.

Tryckt aff Henrich Keyser.